

Genel eğitimin ana mufredatında vatandaşlık

Varşova, 22 Ekim 2013

Polonya'da Ulusal Öğretim Programı Reformu

Aralık 2008'de Polonya Parlamentosu, Avrupa Fonları'ndan eş finansman sağlanarak yapılacak olan Ulusal Müfredat reformunun başlatılmasını onayladı.

Reformun amacı eğitim kalitesini artırmak ve Polonya'da bilgi-tabanlı bir toplum yaratabilmektir. Bu, Avrupa Konseyi'nin Mart 2000'de Lizbon'da tüm AB için belirlediği stratejik bir hedefdir.

Reformun uygulaması Eylül 2009'da başlamıştır ve bütün sistemin dönüştürülmesi 8 yıl sürecektir.

Okul Yılı	Yeni Öğretim Programı				
	İlkokul	Ortaokul (Junior High)	Lise – farklı türler		
			Genel	Teknik	Mesleki

Ulusal Öğretim Programı reformunun temelinde aşağıdaki unsurlar yer almaktadır:

- 5 yaşındaki çocuklar için zorunlu okul öncesi eğitim,
- okul öncesi eğitimin hemen arkasından okul eğitiminin başlatılması,
- okula gitme yaşının indirilmesi (6 yaşındakiler ilkokula başlıyor),
- 6 yıllık ilköğretim sonrası eğitimin tek bir sistemde birleştirilmesi,
- tam bir genel eğitim için en az 4 yıl ilköğretim sonrası eğitim,
- lise öğrencilerine çok çeşitli ileri düzey ders seçenekleri,
- ortaokul (Junior High School) Bitirme Sınavı – ardından ek bir yabancı dil sınavı,
- lise bitirme sınavı için zorunlu dersler – Lehçe, matematik (2009/2010'dan beri), temel düzeyde bir yabancı dil ve öğrenciler tarafından seçilen dersler (ileri düzey olanlardan en az bir tanesi).

Vatandaşlık - neden vatandaşlık öğretiyoruz?

- Pratik bilgiler
- Vatandaşlık becerileri
- Vatandaşlık tutumları

Bu eğitim şunları sağlar:

- Kamu hayatının daha iyi anlaşılması
- Kamu hayatını değerlendirme becerisi (belirli görüş açıları empoze etmeden!)
- Gençlerin kamusal etkinliklerinin uyandırılması
- Etkili, ama yasal eylemler (ayrıca kişinin okulunda ve yerel topluluklarda!)

Vatandaşlık eğitiminden beklenen sonuçlar:

- Öğrencilerin bağımsızlığı
- Sorumluluk
- Eyleme geçmeye hazır olma

- Öğrenciler sosyal ve siyasi kuruluşların ‘haritası’ konusunda bilgi sahibidir ve bunu nasıl etkin bir biçimde kullanacaklarını da bilirler;
- Belirli yerlerde ve belirli kamusal durumlarda nasıl tepki vereceklerini bilirler; diğerleriyle işbirliği içinde uygun eylemleri gerçekleştirebilirler;
- Belirli bir konuyla kimin ilgilenmesinin gerektiğine ve kimlerden yardım alınabileceğine karar verebilirler;
- Haklarını ve sorumluluklarını bilirler.

Bu becerilerin gerçek ortamlarda (önerilen) ve yapay olarak yaratılmış ortamlarda uygulamaya geçirilmesi gerekir: çünkü öğretim içeriğinin ve beceriler (lisede / gymnasium) %20’si ve (orta okullarda / senior schools) %10’u öğrenci projeleri vasıtasıyla sergilenir!

Birbirini izleyen öğretim aşamalarının genel kazanımları

- I. Bilginin kullanılması ve üretilmesi
- II. Soruların belirlenmesi ve çözümü
- III. Kamuyu ilgilendiren konularda işbirliği
- IV. Demokratik kurallar ve prosedürler konusunda bilgi sahibi olma
- V. Polonya siyaset sistemi konusunda bilgi sahibi olma
- VI. Belirli bir öğretim düzeyine karşılık gelen genel gereklilikler:
(aşama III - Pazar ekonomisi, aşama IV temel - insan hakları, aşama IV genişletilmiş - modern dünyada karşılıklı bağımlılıklar)

Genel ve ayrıntılı kazanımlar (örnek)

III. Eğitim aşaması

Genel kazanımlar:

II. Sorunların belirlenmesi ve çözümü

Öğrenci yakın çevresindeki sorunları fark eder ve çözüm arayışına girer

Ayrıntılı kazanımlar:

- 5) Öğrenciler okullarındaki ya da yerel topluluklarındaki sorunlardan birinin çözümüne ilişkin - bireysel olarak ya da bir ekibin parçası olarak - öğrenci projeleri geliştirirler (örn. gönüllü olarak).

„temel ders” (aşama III ve aşama IV - genişletilmiş kapsam):

- Lisede (gymnasium) ve ortaokulun 6. sınıfında 31 konu modülü, ki bunlar 5 tane “büyük” grubu oluşturur;
- „genişletilmiş ders” (aşama IV - genişletilmiş kapsam): 4 „büyük” grup (ekonomi ve girişimcilik olmaksızın), toplamda 45 modül.

Büyük gruplar içindeki konu başlıklarının sayısı:

- Toplumda yaşam (sırasıyla 9 ve 14)
- Kamusal hayat ve kamu kurumları (9 ve 14)
- Hukuk ve insan hakları (6 ve 10)
- Selected global topics (5 and 7)
- Ekonomi ve girişimcilik (lise düzeyinde 8).

Lisede bir kazanımın (requirement) tamamlanması 0,5-1 ders saatini, orta büyüklükte bir modülün anlatımı da - ortalamada - 2 ders saatini alır.

Ortaokullarda - temel düzeyde: kazanımlar için yaklaşık 1,25 saat ve her modül için 5 saat; genişletilmiş kapsam olduğunda kazanımlar için 0,75 saat ve konu modülü için 3 saat ayrılır.

4 - 6 sınıflarda işlenen sosyal konular

1. Kişinin kendisiyle ilgili ve kendi sosyal çevresiyle ilgili düşünmesi
2. Küçük anavatan
3. Anavatan
4. Devlet
5. Toplum
6. Avrupa Topluluğu
7. İnsanlığın problemleri

III. Eğitim aşaması - lise

Eğitim hedefleri - genel kazanımlar:

I. Bilginin üretilmesi ve kullanımı

Öğrenci kamu hayatıyla ilgili bilgiye ulaşır ve bu bilgiyi kullanır; belirlenen bazı kamusal konularda fikrini dile getirir ve bunun gerekçelerini açıklayabilir; farklı bakış açılarına açıktır.

II. Sorunların belirlenmesi ve çözümü

Öğrenci yakın çevresindeki sorunları fark eder ve çözüm arayışına girer.

III. Kamusal konularda işbirliği

Öğrenci diğerleriyle işbirliği yapar - planlar, görevleri paylaşır ve bu görevleri yerine getirir.

III. Eğitim aşaması - lise

IV. Demokratik kurallar ve prosedürler konusunda bilgi sahibi olma

Öğrenci demokratik kuralları ve prosedürleri anlar ve bunları okul hayatında ve diğer alanlarda kullanır; demokratik normların ihlal edildiği durumları fark eder ve bunların sonuçlarını değerlendirir; bireysel ve toplu olarak yapılan vatandaşlık eylemlerini açıklar.

V. Polonya siyaset sistemi konusunda bilgi sahibi olma

Öğrenci kurumların işleyiş biçimini açıklar; demokratik kurallarla ve Polonya siyasi sistemiyle ilgili bilgilerini kamusal yaşamdaki olayları yorumlamak ve değerlendirmek için kullanır.

VI. Pazar ekonomisinin kurallarını anlama

Öğrenci işletme süreçlerini ve günlük yaşamın ekonomik gerçekliklerini anlar; daha ileri düzeyde eğitim alma ve mesleki kariyer yapma imkanlarını değerlendirir.

Ayrıntılı kazanımlarla ilgili konular

1. Bir grupta temel yaşam becerileri
2. Sosyal yaşam
3. Modern Polonya toplumu
4. Vatandaş olmak
5. Vatandaşların kamusal yaşama katılımı
6. Kitle iletişim araçları
7. Seçmenler ve seçimler
8. Ulus ve ulusal azınlıklar
9. Günümüzde vatanseverlik
10. Devlet ve demokratik kurumlar
11. Anayasal bir demokrasi olarak Polonya
12. Seçim ve parti sistemi
13. Polonya yasama sistemi
14. Yürütme sistemi
15. Yargı sistemi

16. Yerel yönetim ve önemi
17. Mukimlerden oluşan bir topluluk olarak komün
18. Mahalle/Bölge ve Voyvodalığa ait yerel yönetim
19. Polonya'nın diğer devletlerle ilişkileri
21. Avrupa Birliği'nde Polonya
22. Uluslararası işbirliği ve çatışmalar
23. Modern dünyanın sorunları
24. Çalışma hayatı ve girişimcilik
25. Pazar ekonomisi
26. Hanehalkı
27. Para ve bankalar
28. Devlet ekonomisi
29. Girişimcilik ve ekonomik faaliyet
30. Okul ve meslek seçimi
31. Ekonomide etik

1. Bir grup içinde temel yaşam becerileri. Öğrenci:
  - 1) Bir grubun içindeki iletişim ve işbirliği kurallarını açıklar ve uygular (örn. bir tartışmaya, toplantıya ya da ortak bir etkinliğe katılır);
  - 2) Topluluğun temel yöntemlerini tanımlar ve uygular;
  - 3) Bir grup içinde ve gruplar arasında temel problem çözme yöntemlerini tanımlar ve uygular;
  - 4) Örneklerle dayanarak istenmeyen grup davranışlarına karşı nasıl mesafe alınacağını ya da bunlara nasıl karşı çıkılacağını açıklar.

9. Günümüzde vatanseverlik. Öğrenci:

- 1) Bir insanı büyük ve küçük bir anavatana bağlayan şeyin ne olduğunu açıklar ve bunları tanımlamak için kişisel hayatından bir örnek verir,
- 2) Seçilen örnekle ilişkilendirerek vatanseverliğin kendisi için ne anlama geldiğini açıklar; vatanseverliği milliyetçilik, şovenizm ve kozmopolitizmle karşılaştırır,
- 3) Yahudi soykırımıyla ilişkilendirerek milliyetçiliğin nelerle sonuçlanabileceğine işaret eder;
- 4) Basmaalıp düşüncelerin ve önyargıların iki ulus arasındaki ilişkileri nasıl engelleyebileceğini düşünür,
- 5) Aynı anda Polonyalı, Avrupalı ve de dünya topluluğunun bir üyesi olunabileceğini gerekçeleriyle açıklar.

10. Devlet ve demokratik otorite. Öğrenci:

- 1) Devletin temel özelliklerini ve işlevlerini sayar; devlet otoritelerini açıklar;
- 2) Vatandaşın demokratik, otoriter ve totaliter sistemlerdeki konumu arasındaki farklılıkları tespit eder;
- 3) Yönetim biçimlerini açıklar: çoğunluk, çoğulculuk ve demokratik bir devlette azınlıkların kanunlarına saygı duyma;
- 4) En önemli demokratik gelenekleri sayar (antik dönem, Avrupa, Amerika ve Polonya);
- 5) Katılımcı demokrasi ile temsili demokrasiyi karşılaştırır;
- 6) İnsan haklarını açıklar ve modern demokrasilerdeki önemini gerekçeleriyle açıklar;
- 7) Örneklerle dayanarak demokrasinin güçlü ve zayıf yönlerini düşünür ve açıklar.

4. eğitim aşaması - temel kapsam

Tematik modüller:

1. Kamu kurumlarında genç vatandaş olmak
2. Hukuk ve mahkemeler
3. Güvenlik
4. Polonya'da ve Avrupa Birliği'nde eğitim ve çalışma
5. İnsan Hakları
6. Hak ve özgürlüklerin korunması

Ayrıntılı kazanımlara göre konu başlıkları

1. Toplu yaşam ve kuralları
2. Sosyalleşme ve sosyal kontrol
3. Sosyal grup
4. Sosyal yapı
5. Sosyal değişim
6. Ulus, anavatan ve ulusal azınlıklar
7. Modern dünyada ulusal ve sosyal süreçler
8. Kültür ve kültürel çoğulculuk
9. Modern çatışmalar
10. 21. yüzyılda eğitim
11. Vatandaş ve vatandaşlık
12. Sivil toplum
13. Kamuoyu
14. Kitle iletişim araçları
15. Demokrasi - kurallar ve prosedürler

16. Siyaset, ideolojiler, doktrinler ve siyasi programlar
17. Parti sistemleri
18. Devlet
19. Demokratik devletlerde sistem modelleri
20. Demokratik bir devlette yasama
21. Demokratik bir devlette yürütme
22. Polonya'da ve dünyada modern demokrasi - sorunlar ve tehlikeler
23. Polonya anayasası
24. Polonya parlamentosu
25. Polonya cumhurbaşkanı
26. Polonya başbakanı
27. Devletin kontrol organları, hukuki koruma ve kamu güveni
28. Polonya'da yerel yönetim
29. Hukuk
30. Polonya hukuk sistemi
31. Mahkemeler

32. Medeni (ve İçişleri) hukuk
33. Ceza hukuku
34. İdari hukuk
35. Yasalar önünde vatandaş
36. İnsan hakları
37. Polonya'da insan haklarının korunması
38. İnsan haklarının korunmasına ilişkin küresel ve Avrupa'da bulunan sistemler
39. Polonya dış politikası
40. Uluslar arası ilişkilerin küresel kapsamı
41. Modern dünyanın küreselleşmesi
42. Güvenlik ve işbirliği sistemleri
43. Avrupa'nın entegrasyonu
44. Süper güçler arasında Avrupa
45. Avrupa Birliği'nde Polonya

Lisede ve ortaokullarda vatandaşlık eğitimiyle ilgili notlar

Vatandaşlık eğitimleri sırasında okul öğrencilerin aşağıdaki tutumları geliştirmesine yardımcı olur:

1. Vatandaşlık eylemlerine katılım

Sosyal ve vatandaşlar tarafından düzenlenen eylemlere dahil olur.

2. Sosyal duyarlılık

Adaletsizliği farkederek ve buna karşı tepki verir.

3. Sorumluluk

Kendi topluluğunda belirli eylemlerin sorumluluğunu alır, çatışmalı durumlarda yapıcı bir şekilde hareket eder.

4. Bağ kurma / Ait olma duygusu

Yerel, ulusal, Avrupa düzeyindeki ve küresel topluluklarla bağ kurduğunu hisseder.

Açık sivil vatanserverliğin ne anlama geldiğini anlar.

5. Hoşgörü

Diğer insanlar için bir tehdit unsuru oluşturmadığı sürece farklı düşüncelere, davranış biçimlerine, geleneklere ve bakış açılara saygı duyar. Ayrımcılığa karşı çıkar.

Okul ve öğretmenler öğrencilerin aşağıdakileri yapabilmeleri için gereken koşulları sağlamalıdır:

1. Farklı bilgi kaynaklarına ve bakış açılarına erişim sağlama;
2. Edinilen bilgileri ve vatandaşlık becerilerini günlük yaşamda uygulayabilme;
3. Öğrenci ekip projelerini planlamayı ve gerçekleştirmeyi öğrenme;
4. Okuldaki ve diğer sosyal ortamlardaki tartışmalara ve münazaralara ve sınıf forumlarına katılma;
5. Kendi yakın çevrelerinde yaşanan ve daha geniş toplulukları ilgilendiren seçilmiş bazı sorunlarının çözümü üzerinde çalışma;
6. Okul yaşamının belirli alanlarında ve öğrenci konseyinde gerçekten bir nüfuz sahibi olabilme;

7. Yerel topluluğun yaşantısına katılma;
8. Sosyal örgütlerle ve kamu kurumlarıyla iletişim kurma ve işbirliği yapma;
9. Sivil kampanyalara ve eylemlere katılma ve kamuyla ilgili konularda farklı iletişim biçimlerini kullanma;
10. Sosyal yaşamın içinde kendi özgüvenlerini geliştirme ve aynı zamanda diğerlerine güvenmeyi öğrenme.

İlginiz için teşekkürler!

İletişim bilgileri:

Alicja Pacewicz

Director for Programs and Publishing

Centre for Citizenship Education

e-posta: alicja.pacewicz@ceo.org.pl